

یک چمدان چرخ دار بیفتد

دائم با حسرت تکرار می‌کنیم «هیچ چیز این مملکت درست نیست» و حس خودزنی طبیعی مان ما را وامی‌دارد که بلافاصله بیفزاییم هر چه که خارجی است بهتر است. گاه این چنین است. اما اغلب به خودم می‌گویم بی‌کفایتی - یا حماقت - خصیصه فطری انسان است که به استناد منطق دکارتی، بین همه نژادها، همه ملیت‌ها و همه سطوح اجتماعی به طور مساوی تقسیم شده است. چند سال پیش، چمدان چرخ دار با دسته تاشو مخصوص کابین هواپیما به بازار آمد. آن را بدون زحمت می‌شود روی زمین کشید، نیازی به سپردن آن به قسمت بار نیست و اندازه آن این امکان را می‌دهد که در جای مخصوص بار دستی قرار داد. تصریح می‌کنم این نوع چمدان برای مسافرت با قطار هم بسیار مناسب است. بنابراین اختراع آن ابتکار فوق‌العاده‌ای بود و من دائم‌السفر نیز فوراً یکی خریدم.

اما خیلی زود به کشف دردناکی نایل شدم. این وسیله‌ها به شکل مکعب مستطیل بودند با شش طرف مستطیل، سطوح مقابل با هم برابر و - مانند هر چمدان دیگر - دو طرف پهن و چهار طرف باریک داشتند که لبه‌ها را تشکیل می‌دادند. دسته تاشو و چرخ‌ها روی باریک‌ترین طرف کار گذاشته شده بودند. چنانچه اتفاقاً، هنگام بستن اسباب‌هایتان به فکرتان می‌رسید که شی سنگین (مثل کتاب یا کامپیوتر) را در ته چمدان یا روی وسایلتان

قرار دهید، موقع کشیدن آن، (البته به حالت دو، مبادا که از قطار یا هواپیما جا بمانید) چمدان بی برو برگرد تعادلش را از دست می‌داد و یک وری روی زمین می‌افتاد. مجبور می‌شدید بلندش کنید، بعد به دیدن ادامه دهید. و باز دوباره می‌افتاد. پس ناچار می‌شدید برای حفظ تعادل آن هم که شده قدم‌هایتان را آهسته کنید در نتیجه از هواپیما یا قطار جا می‌ماندید. تصریح می‌کنم که این اتفاق در مورد همه مارک‌های تجارتي تکرار می‌شد.

مدت‌ها (از آنجا که کارشناس نیستم) گمان می‌کردم که تقصیر از من است و بلد نیستم چمدانم را طبق اصول، درست ببندم. بعد نسل جدید این نوع چمدان با دسته و چرخ روی طرف پهن و نه طرف باریک به بازار آمد. معجزه در معجزه! دیگر چمدان نمی‌افتاد و می‌توانستید هر جور که دلتان می‌خواست پُرش کنید و دیگر نه از قطار جا می‌ماندید و نه از هواپیما.

معما چو حل گشت آسان شود من هم به سرعت چمدان قبلی را آب کردم تا یکی از جدیدها را (به قیمت گران) بخرم: اما نتوانستم از پرسیدن یک سؤال از فروشنده خودداری کنم: «این کارخانه‌های بین‌المللی تجربه زیادی در ساخت چمدان دارند. بهترین مهندس‌ها و طراحان را در خدمت دارند. چگونه است که دو یا سه سال وقت صرف کردند تا متوجه مشکل شوند. یا اصلاً چرا از همان ابتدا همه سؤاله را حل نکردند؟» فروشنده دستها را به علامت بی‌اطلاعی از هم گشود. منم امروز به اتفاق شما همین کار را می‌کنم. اما تنها یک توضیح می‌توانم بدهم که کار نیکو کردن از پر کردن است و برای رسیدن به یک اختراع بی‌نقص بایستی از مراحل میانی و روندی که اصطلاحاً به آن آزمون و خطا می‌گویند، گذشت. اما اینکه این مائیم که باید این آزمایش‌ها را در مدت دو یا سه سال انجام دهیم و مجبور شویم هزینه اشتباهات طراحان چمدان را پردازیم، به نظرم تأیید همان استدلال تقسیم حماقت به طور مساوی بین همه است.

قصه‌ای دیگر. امروزه در همه جای دنیا، همه هتل‌های درست و حسابی، در حمام اتاق‌هایشان کنار دستشویی، شیشه‌های کوچک پلاستیکی یک شکل و یک اندازه محتوی شامپو، شامپو بدن، شیر مرطوب‌کننده و بعضاً کرم‌ها و مایع‌های دیگر که موارد استفاده و کاربردهای نامشخص است، قرار می‌دهند و همینطور جعبه‌های کوچک یک شکل و یک اندازه محتوی صابون و اسفنج آغشته به اسید سولفوریک برای پاک کردن کفش و یک کلاه نایلونی مخصوص دوش. روی همه این بسته‌ها، اسم هتل یا کارخانه سازنده این مواد یا حروف درشت نوشته شده است. در حالیکه نام ماده درون بسته در

یک گوشه با حروف ریز نوشته شده است. از آنجا که اغلب اوقات در حالیکه لخت هستیم و معمولاً خیس و بدون عینک قرار است از این مواد استفاده کنیم و از آنجا که هر چه هتل گرانتر باشد کمتر اتفاق می افتد که جوان‌هایی که با کوله پشتی سفر می‌کنند در آنها اقامت کنند و بیشتر مشتریان این هتل‌ها ما افراد مسن هستیم که به سن پیرچشمی رسیده‌ایم، عملاً بعید است در لحظه معهود بتوانیم تشخیص دهیم شامپو را برداشته‌ایم یا شیر مرطوب کننده را، کفش پاک‌کن یا کلاه دوش را.

اینجا دیگر هیچ عذری پذیرفته نیست. این اسباب بازی‌ها سال‌هاست که باب شده و غیرممکن است برای طراح آن پیش نیامده باشد که حتی یک بار هم شده ماده کفش پاک‌کن به بدنش نمالیده باشد. پس چرا همچنان بر این خطای تأثرانگیز پای می‌فشارند؟ راز نامکشوف.

در ضمن توجه داشته باشید که به جز شامپو و شامپو بدن، بقیه موادی که در اختیار شما قرار می‌دهند هرگز مورد استفاده قرار نمی‌گیرند مگر به وسیله سور چرانان خرفتی که یک راست از مجلس خوشگذرانی آمده باشند. در حالیکه (به جز هتل‌های ژاپن و چین) هرگز دو چیز مهم را کنار دستشویی نمی‌گذارند دو چیزی را که ممکن است جا گذاشته باشید یعنی شانه و مسواک (که اگر از جنس پلاستیک باشند و فقط برای صرف یک یا دو روزند ساخته شده باشند، چندان گران نیستند، حداقل از شیر نرم کننده حتماً ارزان‌ترند).

اینکه در دنیا احمق وجود دارد شکی نیست و ایرادی هم نیست. اما تنها چیزی که دلم می‌خواهد بدانم اینست که دستمزد این ابله‌هایی که مسئول این کارها هستند چقدر است.

(۱۹۹۶)